

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

[70.] Paupertas, Virginitas, maceratio corp. Xau.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

care delicias, at esse reipsa, qua illas obibat alacritas gestiens indicabat. Quid: illud cum mendicis, carceribus, mancipiis, pueris, versari continuo; per vicos urbium cum iis canere, prima illos docere legendi elementa (quod Malacæ ab eo præstitum) cibum cum mendicis parare ac sumere; mendicato vesci, non iis modo in locis ubi ad victum nihil supereretur, præter corrogandum ab se com meatum publicæ caritatis; verum in Collegiis etiam, arcum illum quo egebat cibum a suis fratribus petere, atque ad hoc nostros volebat ita institui, ut Berzeo disertè mandaret, cum Goæ nostris illum præficeret, si quem domi haberet, qui huiusmodi non esset, foras pedem efferre minimè pateretur, ne palam apparens Societatem infamaret.

Vestitu semper ita vili, & refarto incessit, ut ab ethnicis pueris, non clamitantibus rideretur; reconcinnabat ipse sua manu centones suos, nec vestem murabat, nisi segmentis laceris defluam, nec iam corpori hærentem. Malacam, ex Iaponia redux & illic quos memorauimus honores nactus, urbem ingressus, in veste iam adeo consecrata, pilco tam discisso, ut non aliis foret paupertas ipsa, si vellet conspici, vsura. Fueruntque hi gemmarum acerui quos extremo illo ex orbe conuexit. Goæ nouam induit vestem, sed sibi solennem, tunicam scilicet, ex crassa cannabe, & absque pallio. Hinc assidua piorum, & importunæ preces, ut ab se vel stipis nomine vestem ne vellet respicere, sua saltem paulo minus pannosam; quod ubi ab eo non impetrant, astu lepido extorquent, dormienti vestem, subtracta veteri, nouam subdunt; hæc surgens solito in Deum defixus, & mane induitur, & in seram vesperam nihil minus aduertens vitur: tunc apud Franciscum Papiam in ecena, ab eo, & aliis, quibusdam fraudis beneuolæ consciis, acutè circumspecti, arrident accumbenti gratulanturque vestem elegantem & nouam quam ab eo iocantur assumptam fortassis ad honestandam illorum cenam. Hic ille se demum respiciens, valdeque attonitus qui sibi & à quo iniecta hæc foret, animaduerso tandem dolo, & ipse subrisit, dixitque non videri mirum si errasset vestis, & noctu in tenebris cum dominum quæreret, incidisse incautam in alium, cui nempe indigno nequaquam contineret. Sed hæc familiarium amica vis, & comes ad commutandam illi vestem doli, raro contingere. Vix enim alibi quam inter barbaros ethnicos, aut inter Indos, omnium egenos morabatur, quibus ut maximè voluissent, nihil erat quod donarent. Sua igitur illic paupertate, nullo interpellante fruebatur; aduersus imbres, & frigora; quæ patientia, quæ conduplicato in humeros sacco se tegebat; tota illius cubiculi supellex, angustus ex reti sparteo lectulus, cervicali, & matta carens; impolita rudique in mensa libri pauci & eius quædam autographa; Christi de cruce effigies de ligno S. Apostoli Thomæ: Saxum denique cui pro cervicali ad breuem somnum caput acclinabat, cum extra lectulum magnam nocturnam partem exigeret: huius supellectilis pars primaria, & diues instrumenta sui cruciandi: cilicia, catenæ ex ferro, & in iis vna quæ stellarum aculeis humeros la-

Paupertas,
Virginitas,
maceratio
corp. Xau.

niaret, riuosque sanguinis ex iis duceret. Hæc licet idem castus timor suadere illi potuerit, qui Apostolum gentium ad domandum, & frangendum corpus armauerat, *ne forte, cum aliis predicasset, ipse reprobus fieret;* at si eius docilitas corporis, attendatur integritati mentis ad nutum morigeræ, haud tam perpetua videtur, crudaque duritie torqueri debuisse: prodit enim multorum testificatio in quibus Vicarius Meliaporensis, & Ioannes Lizzanus confidentem audire soliti, quam integritatem materno ex utero tulerat, eandem sepulero intulisse, cuius, & argumentum & præmium censuere viri sapientes, illam à morte & tumulo integritatem cadaueris, corruptionis penitus expertam. Quibus ab re non fuerit addere (quando hic eorum memini qui aures dabant confidenti) eos pro testimonio dixisse, nihil se vnquam vllò in genere ex illo audisse quod posset culpæ leuis, & deliberatæ damnare: verum de hoc ipsius nitore virgineo quod dico, perstringi tam breuiter non debet, cum possit aliunde iudiciis peculiaribus eximie statui. Dabat Xauerius literis operam, Parisiensi in Academia Europæ tunc vniuersæ mulsæ, debebat inter Conuictores vnus ex Collegiis quæ nunc etiam supersunt; qualecumque porro id fuerit, virtutis profecto fuit admodum robusta, & inuicta, non plus inde improbitatis nequissimæ, quam scientiarum didicisse. In magistrum illic inciderat perditissimi pudoris (ex quo etiam breui homo fedus lue venerea periit) frequens illi erat noctu domo exire, suosque secum Conuictores discipulos; omnes in prostibula rapere seu domos impudicarum mulierum. Xauerium nec ipse, nec socij, nec blanditiæ nec preces, vel semel expugnarunt, vt eò se abripi sineret; erat tamen in ætatis vere, & flore sanguinis quo eius potissimum ardebat temperies: habitu corporis, orisque specie liberali, miræ affabilis, & urbanus, nulliusque arbitrio obstrictus. Quæ sibi ab eo narrata referens Vicarius S. Thomæ, illius per familiaris, fassus mihi est, ait, ingenuè, se ex quo natus esset, mulieris tacta, nec corpus, nec mentem inquinasse. Sed P. Francisci Vasquez vniuersalior, explicatiorque auctoritas solenni iurata sacramento. [Ego, inquit, audiui ex P. M. Simone Roderico, Romam primis nostris patribus appulsis, eundem M. Simonem ægrotasse, huic à M. Ignatio, M. Franciscam Xauerium datum valetudinis curatorem; quem Simon cerneret ad lectuli sui quiescentem pedes, vt præscripta hora ægroto pharacum expeditior præberet, eiusque cogitans sanctitatem, vidit ad lucernam velut accedenti cuiquam reluctantem, & renissu valido brachiorum, eum à se fortiter abigentem, interioris conatus impetu adeò vehementi, vt magnam ore sanguinis copiam eructans expergisceretur. Rogatus in casum sapius à Simone Xauerius, eius violentiæ, & cruoris causam, dissimulauit semper, quoad nauim ad Indos confensurus, vrgenti tunc denique ita exposuit, sed religione interposita, fidi dum in viuis esset silentij: scito ait, mi frater M. Simon, me Dei munere Virginitatis decus seruare hætenus illibatam, ea vero nocte videbat per somnum in itinere esse, & in hospitio puellam nescio quam accedere

dere propius, manumque, palpando pectori tendere, quam illa brachio-
rum iactatione repellebam, ut ruptis ea vi venis aliquot thoracis ore
sanguinem fuderim.] Hæc Vasquez. Cæterum tam procul ab occasio-
nibus abstinebat sese, ut nisi adactus caritate perditas in viam retrahendi,
nunquam cum feminis extra publicum ageret, & quambrevissime, graui-
que semper, & modesto affatu. Redeamus nunc ad spontaneas ipsius af-
flictiones, in quibus tunc non solum multus erat, cum paulum à mari,
ærummis, itineribus, labore feriatas, domi ageret inter nostros; verum
etiam tum, cum Apostolici muneris assiduis fessus fractusque molestis.
Lectum illi sternebant, & cervical, in nauibus collecti rudentes; in ter-
ra, nuda humus; aut si molliùs, arena littoris sub dio quàm nox occupaf-
set. Ieiunia in biduum, triduum, interdum hebdomadam producta, ne
panis quidem admittit buccæ. Tradit vnus ex eius comitibus, cibum eius
subinde vix oboli pretium æquasse, sumptus prandentis in ora Piscaria,
quidam illinc his verbis describit. [Vino vnus est nunquam, nec pane
triticeo, nisi si quando ab Lusitanis inuitatus, tunc enim appositis abs-
que discrimine vtebatur Solus, & cum suis Oriza victitabat insulse
condita; cum p se, coctura simplici parato, vel amaro lacte: diebus ce-
lebrioribus, placentam iubebat, ex oriza componi, monebatque suos,
in iis delitiis Deum laudate meminissent, nec inde largius sumere quam
ad vitam in Dei obsequio fulciendam.] Ita ille. Sed annis duobus, &
sesqui quos conuertendis Iaponibus impendit, etiam pisce abstinnit, ne
suos Bonzios ethnici, asperitate victus Euangelij præconibus anteferrent.
nonnunquam & menses exegit, orizæ pugillo, & aqua contentus, iter
interea per nitosa & aspera faciens, sarcinaque onustus inmitis merca-
toris, quem in equo currenrem, nudis pedibus sequebatur, vigeat tunc
etiam in regnis Iaponiæ admiratio vitæ adeo austeræ, & intolerandæ,
cum eò Melchior Nonnius peruenit, narratque præter alia Iapones,
vitam radicibus aluisse, quarum amarities insignis vel tantum delibari
absque grani molestia non posset; per frigidissimas regionum illarum
hyemes peregrini accinctum chlamyde incessisse & perpetendi con-
stanti duritie, parem illi ex Bonziis fuisse neminem. Malacæ in specum
prope urbem vel in solitiam insulam secedebat, trahebatque illic heb-
domadas vigiliis, ieiunio, aliaque suimet diuexatione. Postremo huc spe-
ctat heroica illa, & frequens de seipso victoria, bibenda pedum colluue
quos pauperibus lauerat; sorbenda sanis & corporum leproforum, & pure
vicerum exfugendo. Talem enim se sibi præstitit S. Pater Franciscus,
corporis, sui hostis crudus, & pertinax velut mancipij refractarij,
quamuis nunquam non illo facili, & obsequentiissimo vteretur totiuf-
que suæ Apostolicæ expeditionis & periculorum, terra marique con-
sorte fidissimo.

Suos vero contra in Prouincialis officio, mitius quouis Patre tene-
ritusque procurauit. Eorum neminem quoquam vnquam misit; nulli
aut vrbi, dempto Ormuzio, aut regno, seu foret ethnicum siue Chri-

71

Charitas Xau.
in focias

X x 2 stianum